

Токар Маріан Юрійович,

*к.і.н., доц., докторант кафедри державного управління
Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Львів, Україна*

МОЖЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ З ОБ'ЄДНАНОЮ ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ

Попри те, що формування об'єднаної територіальної громади (ОТГ) є лише однією складовою загальнодержавної реформи децентралізації влади в Україні, на нашу думку, вона є практичним викликом усій демократичній системі держави у змісті спроможності на суспільний консенсус і перспектив розвитку публічного управління. Говорити про успіхи цього процесу ще зарано, оскільки очевидними є складності його практичної реалізації на місцях. Ймовірність позитивних змін є очевидною в розрізі розуміння процесу творення ОТГ як формату перерозподілу управлінських повноважень і як одного із напрямів співпраці громадянського суспільства та держави. Щодо проблем реалізації запланованих перетворень, то ми б визначили їх в сенсі психологічної неготовності влади різних рівнів передати частину повноважень новим формам місцевого самоврядування. Процес децентралізації має й інші проблеми [2]: 1) через втручання і перешкоджання регіональної влади у механізм волевиявлення порушується перший основоположний принцип творення ОТГ – добровільність; 2) затримка рішень щодо висновків і блокування процесу їх схвалення місцевою владою; 3) недовіра громадян до влади й зневіра у можливості співпраці з нею; 4) нерозуміння змісту і байдужість частини місцевих жителів до цього процесу.

У цьому контексті важливу роль повинна відіграти громадянська активність і, зокрема, діяльність громадських організацій (ГО), яким функціонально під силу забезпечити не тільки плавність перехідного процесу цієї складової реформи, а й у подальшому стати активним учасником життєдіяльності громад.

Станом на початок 2019 р. офіційний сайт “Децентралізація” подає інформацію про створення в Україні 806 ОТГ [4]. 655 з тих, що мають прямі міжбюджетні відносини з державою, вже пройшли перевірку показників їх виконання [1]. Це важливий елемент

ефективності процесу децентралізації, що вказує на стратегічну правильність реформи й спонукає до пришвидшення її повної реалізації. Очевидним є факт її позитивного сприйняття громадянами й відчуття справжньої співучасті у вирішенні суспільно значимих завдань. Особливо це стосується сфери соціальних послуг, регіонального розвитку та екології, місцевої інфраструктури, національно-культурного життя громади. Варто погодитися з думкою вчених, що “феноменальність територіальної громади полягає в тому, що носій самоврядних функцій є не тільки об’єктом управлінських рішень, а й самостійно їх приймає і здійснює, тобто одночасно виступає об’єктом і суб’єктом управління” [5, с. 63–64].

Що конкретно дає сьогодні місцевим жителям ОТГ? Перш-за-все, віру у власні сили та можливості. Відчуття потреби у суспільстві є важливою ознакою демократії. В центрі уваги реформи постає людина, її погляди на життя, її інтереси. Можливість співучасті громадян у реалізації державних функцій – серйозний крок у розвитку публічного управління. На жаль, більшість громадян сьогодні не готові до активного індивідуального прояву своєї громадянської позиції, але схильні її проголосити колективно, особливо для вирішення нагальних питань їхньої життєдіяльності. Тому ГО варто працювати над зростанням авторитету об’єднань громадян як інструменту, що дієво репрезентує інтереси громадянського загалу в суспільно-державному середовищі. Співпраця з ОТГ, вважаємо, є чудовим шансом для цього. Відрадно, що подібна практика вже успішно існує в окремих регіонах України і має хороші перспективи для поширення по всій країні [3].

Які ж можливості співпраці з ОТГ постають перед ГО? Виходячи з вищенаведеного, можемо спробувати обґрунтувати їх з таких позицій як *мотиваційна, кадрова, функціональна*. *Мотиваційна* складова закладена у відновленні довіри громадян до владних інституцій і запобіганні процесам нехтування органами місцевої влади актуальних питань життєдіяльності громадян. Своєю діяльністю ГО спрямовує на їхнє заохочення до вияву активної громадянської позиції, стимулювання самоорганізації та культури участі в житті громади. Розробка консенсусного стратегічного планування та узгодження стратегії розвитку громади через постійний моніторинг конкретних запитів і актуальних проблем громади – це потенційна можливість ГО поєднати інтереси всіх

зацікавлених сторін. Важлива увага до всіх нюансів, від яких залежить розвиток ОТГ, тому підходи до вирішення завдань повинні бути свого роду унікальними. Звісно, що є проблеми досвіду й відповідної нормативно-правової бази, що регулювала б відносини між ГО і ОТГ [6]. З іншого боку, це розвантажить органи влади, оптимізує взаємодію громади і влади, підвищить ефективність роботи та імідж сторін, спонукатиме до конструктивного діалогу між ними.

Кадровий потенціал криється в тому, що ГО як незалежна інституція громадянського суспільства має можливість залучити різногалузевих фахівців та експертів до оцінки реальних перспектив створення ОТГ, а після цього – визначення її об'єктивного місця в територіальному середовищі та й у регіональному житті загалом. Йдеться не тільки про комплекс моніторинго-прогностичних послуг з вивчення стану і спроможності ОТГ, а й про іншу науково-практичну дослідницьку процедуру. ГО може забезпечити й правову допомогу в процесі становлення ОТГ та здійснювати інформаційно-просвітницький супровід її життєдіяльності. Відповідно, використання кадрового потенціалу може мати різнобічне виявлення у змісті функціональних можливостей і бажань громади.

Останнє залежить від *функціональної* позиції, яка візуалізує можливості надання громаді різних послуг, серед яких переважатимуть соціальні, правові, господарсько-економічні та комунальні, культурно-просвітницькі. ГО спроможна стати центром громадського діалогу, акумуляції інтересів для перспективного, динамічного й сталого розвитку ОТГ. ГО володіє й іншим необхідним потенціалом (пошук благодійників, волонтерство, організація інформаційно-просвітницьких та дозвільних заходів, допомога окремим соціальним категоріям, співпраця з освітньо-культурними закладами, підприємницькими установами тощо). Виходячи з такої ситуації та враховуючи наявний досвід, вважаємо, що саме громадські організації можуть і повинні взяти на себе посередницькі функції, які активізують повноцінну реалізацію реформи.

Список використаних джерел:

1. Казюк Я., Венцель В., Герасимчук І. Експерти проаналізували бюджети об'єднаних громад кожної області за 2018 рік. *Децентралізація*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/10674> (дата звернення: 26.02.2019).

2. Наступного року на Закарпатті прогнозують створення 53 громад. *Закарпаття онлайн*. URL: <https://zakarpattia.net.ua/News/188253-Nastupnoho-roku-na-Zakarpatti-prohnozuuiut-stvorennia-53-hromad-FOTO> (дата звернення: 26.02.2019).

3. Не субвенціями єдиними: як мешканці нових громад змінюють свої міста та села. *Запорізька правда. ЗР_Правда*. URL: <http://zr-pravda.info/2018/09/19/ne-subventsiiamy-iedynumu-ia-k-meshkantsi-novykh-hromad-zminiuiut-svoi-mista-ta-sela/> (дата звернення: 24.02.2019).

4. Об'єднані громади: перелік та основні дані. *Децентралізація*. URL: <https://decentralization.gov.ua/gromada> (дата звернення: 26.02.2019).

5. Павлов О. Сільська територіальна громада як складник політичної системи суспільства. *Політичний менеджмент*. 2007. № 3. С. 60–68. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8856/07-Pavlov.pdf?sequence=1> (дата звернення: 25.02.2019).

6. Тягло К. Надання соціальних послуг: співпраця НУО та органів місцевого самоврядування. *Ресурсний Центр Гурт*. URL: <https://gurt.org.ua/news/recent/43120/> (дата звернення: 24.02.2019).

Угоднікова Олена Ігорівна,

к.е.н., старший викладач кафедри

туризму та готельно-ресторанного господарства

Харківського національного університету міського господарства

імені О. М. Бекетова,

м. Харків, Україна

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

В умовах розвитку реформи децентралізації в Україні з'являється все більше об'єднаних територіальних громад, які володіють суттєвими повноваженнями та мають значні фінансово-економічні ресурси для забезпечення власного розвитку. Основним нормативним документом, який регламентує діяльність об'єднаних територіальних громад, є Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні". Проте, за відсутності нормативно-правової бази та методичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової, соціально-економічної та інших видів діяльності, керівники об'єднаних територіальних громад не завжди у повній мірі використовують механізми управління, спрямовані на реалізацію потенційних можливостей об'єднаної територіальної громади для її подальшого розвитку. Одним з актуальних напрямів розвитку